

Μητροπολίτη Μάνης Χρυσόστομου: Θρησκεία και παραβατικότητα των ανηλίκων

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μάνης](#)

Ο [Μητροπολίτης Μάνης](#) κ. Χρυσόστομος Γ' σε κείμενό του με τίτλο “Θρησκεία και παραβατικότητα των ανηλίκων”, τονίζει μεταξύ άλλων ότι “η κακή συμπεριφορά των ανηλίκων είναι αντικατοπτρισμός του πνευματικού προσανατολισμού της σύγχρονης κοινωνίας”.

“Θα πρέπει, λοιπόν, να σκεφθούμε σοβαρά, πως στον ευαίσθητο χώρο της νεότητας, θα επιτευχθεί το **χρηστό ήθος**, πως θα αναδειχθούν **αkéραιες, τίμιες, ηθικές προσωπικότητες** και πώς θα δημιουργήσουμε αληθινό πολιτισμό υψηλού επιπέδου. **Η υπέρβαση των δυσκολιών της παραβατικότητας των ανηλίκων είναι θέμα εσωτερικό - πνευματικό**. Θέμα σωστής διαπαιδαγώγησης. Εκεί είναι η βάση”, επεσήμανε ο Σεβασμιώτατος και πρόσθεσε:

“Ο Πλάτων στον διάλογό του με τον Κρίτωνα γράφει: «Ου το ζην περί πλείστου ποιτέον, αλλά το ευ ζην» (48, Β'). Η αναζήτηση του «αγαθώς ζην» είναι το

σημαντικότερο, πέρα από το «απλώς ζην». Αλλά και ο βιβλικός λόγος, ο του Χριστού, λίαν ανώτερος: «Ουκ επ' άρτω μόνω ζήσεται άνθρωπος, αλλ' επί παντί ρήματι εκπορευομένω διά στόματος Θεού» (Ματθ. 4,4). Ο νοών νοεΐτω“.

Παρακάτω ολόκληρο το κείμενο του Μητροπολίτη Μάνης:

Συχνά γίνεται λόγος, προς αντιμετώπιση τής παραβατικότητας τών ανηλίκων, για είσαγγελικές παρεμβάσεις και δικαστικές παραγγελίες, για προληπτικά και κατασταλτικά αστυνομικά μέτρα, για καθοδηγήσεις μέ ψυχολογικές μεθόδους και άλλα συστήματα άπώθησης και επίλυσης τοῦ λυπηροῦ αὐτοῦ φαινομένου στό χῶρο τών νέων. Όλα τά άνωτέρω εἶναι καλά και χρήσιμα και άπαραίτητα. Όστόσο, λόγος για θρησκεία έντελῶς άπουσιάζει. Ἡ μαρτυρία, ή παρουσία και εὐεργετική επίδραση τών από τήν θρησκεία μας αρχῶν και άξιῶν δέν εἶναι στό προσκήνιο. Δέν όμιλοῦμε για τό άλλο αὐτό ήθος πού προσφέρει τό Εὐαγγέλιο. Εἶναι όμως όρθό; Και όταν βέβαια μιλάμε για θρησκεία, έννοοῦμε τήν όρθόδοξη χριστιανική διδασκαλία, όπως τήν εκφράζει ή Έκκλησία μας, παραβατικότητα δέ ανηλίκων εἶναι κάθε άξιόποινη πράξη πού τελέστηκε από άτομα ήλικίας δωδέκατου και δέκατου όγδοου έτους τής ήλικίας τους κατά τό άρθρο 121 τοῦ Ποινικοῦ Κώδικα. Και έπιπρόσθετα έννοεῖται ότι οι δύο πρωταρχικοί παράγοντες, πού έπιδροῦν τά μέγιστα στήν όλη άγωγή τών νέων εἶναι οι γονεῖς και οι εκπαιδευτικοί και έπειτα ή άρμονική και στενή συνεργασία τών δύο αὐτῶν παραγόντων εἶναι έξόχως σημαντική.

Εὐθύς έξ αρχῆς διατυπώνουμε τήν θέση, ότι ή άπομόνωση ή ή έξορία τής θρησκείας και δή τής χριστιανικῆς άγωγῆς και ήθικῆς εἶναι μία άκραία στάση, μία παρανόηση και μία μικρότητα στό άρχιτεκτόνημα τής παιδείσης τής πορείας τών νέων. Δέν εἶναι έπιτρεπτόν, τό βάθος τών νοημάτων, ό πλοῦτος τών διδαγμάτων, τό θησαύρισμα τών άρετῶν πού βρίσκονται στήν χριστιανική διδασκαλία και ήθική, ν' άποσιωπῶνται και νά τίθενται στό περιθώριο. Και άσφαλῶς ή παραθεώρηση αὐτή τής θρησκείας έχει και τίς συνέπειές της, τούς πικρούς καρπούς. Βέβαια παρουσιάζονται κατά καιρούς μερικοί, πού διατυπώνουν άπόψεις όρθολογισμοῦ και άγνωστικισμοῦ και λέγουν: Τί τήν θέλουμε τήν θρησκεία; Τήν διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου; Μᾶς άρέσουν τά συνθήματα τής γαλλικῆς έπανάστασης: έλευθερία, ισότητα, άδελφοσύνη. Αὐτά εἶναι και άρκοῦν. Όστόσο, ή άπάντηση εἶναι ότι λησμονοῦν παχυλῶς ότι τά σταφύλια προέρχονται από τό άμπέλι τοῦ Θεοῦ και αὐτό τό άμπέλι ένίστε τό καταστρέφουν έν όνόματι μιᾶς κακῶς νοουμένης «έλευθερίας», «άδελφοσύνης» και «ισότηας». Και αὐτές, οι ὕψιστες έννοιες πού έχουν ως πηγή τήν χριστιανική διδασκαλία, ὑπάρχει ή τάση τής καταστρατήγησης, τής άλλοίωσης και αὐτῆς άκόμη τής εκμηδένισης.

Άλλοι λέγουν ότι ό Θεός εἶναι μία ὑπόθεση άχρηστη. Υίοθετοῦν τήν ιδεολογία τοῦ

J. P. Sartre, όπου στο βιβλίο του «Υπαρξισμός είναι ούμανισμός», έλεγε ότι: «Θά συμπνίξουμε τόν Θεό. Δέν τόν χρειαζόμαστε». Έλεγε τοῦτο, χωρίς νά ἀντιλαμβάνεται, ὅτι προσπαθῶν νά συμπνίξει τόν Θεό συμπνίγει τόν ἄνθρωπο, φυγαδεύει τήν χαρά ἀπό τό πρόσωπο τῆς γῆς καί βυθίζει τό ἄτομο καί τήν κοινωνία σέ ἀπύθμενο ὠκεανό ὁδύνης. Διότι, ὅπου ἐλλείπει ὁ Θεός, ἐκεῖ κυριαρχεῖ ἡ ἀβεβαιότητα, ὁ φόβος, ἡ καχυποψία, ὁ ἄκρατος ἐγωϊσμός πού μεταβάλλει τόν ἄνθρωπο ἐπιθετικό γιά τόν ἄλλον, σέ ἄσκηση βίας πρὸς τόν πλησίον.

*

Ἄλλ' εἶναι γεγονός πλεόν, ὅτι σχεδόν καθημερινά λαμβάνουμε πικρά πείρα τῶν καταστρεπτικῶν ἀποτελεσμάτων μιᾶς ἄθρησκης ἀγωγῆς τῶν νέων. Τό ἀπόφθεγμα ὅτι «χωρίς Θεό ὅλα ἐπιτρέπονται» ἰσχυρῶς ἰσχύει. Ὡστόσο, πιστεύουμε καί δίδουμε μαρτυρία ὅτι ἡ ζωὴ τῶν νέων ἀνελίσσεται ὁμαλά καί ἀνορθοῦται μέ τήν εὐεργετική ἐπιρροή τῆς θρησκευτικῆς χριστιανικῆς ἀγωγῆς πού εἶναι καθ' ὅλα ἀνθρωπιστική, γιατί ἔχει ρίζα τῆς τήν ἀγάπη. Αὐτή ἡ ἀρετὴ τῆς ἀγάπης ἐκπηγάζει ἄνωθεν καί ἐνώνει τίς ψυχές ἀπομακρύνοντας τό μῖσος καί τήν κακία. Ἐξαφανίζεται κάθε bullying καί κάθε παραβατικότητα. Ὅσο θά ἀπουσιάζει ἡ θρησκευτικὴ ἀγωγή, τόσον θά θρηνοῦμε γιά τὰ φαινόμενα βίας καί κακῆς ἐν γένει συμπεριφορᾶς. Ὁ θρησκευτικός ἀγνωστικισμός ἐπιφέρει στίς ψυχές τῶν νέων ἠθικὴ διάβρωση καί καταστροφή. Ἡ θρησκεία ὡς ἡ βαθυτάτη ἐμπιστοσύνη καί ἐπικοινωνία μέ τόν Θεό ἐνισχύει ἐπιπρόσθετα καί τήν εὐεργετικὴ ἐπικοινωνία καί μέ τόν συνάνθρωπο. Συντελεῖ, τῷ ὄντι, στήν ἔκφραση ὑπηρεσιῶν, διακονίας στόν πλησίον.

Γι' αὐτό καί ἡ παιδεία πρέπει νά στηρίζεται στά ὀρθὰ χριστιανικά ἰδεώδη. Γνώση καί ἥθος εἶναι ὁ ἄριστος συνδυασμός. Ἔτσι εἶναι ἀνάγκη οἱ νέοι νά ἐμπνευσθοῦν ἀπό τήν χριστιανικὴ κοσμοθεωρία. Αὐτή θά φέρει πνευματικὴ ὠριμότητα καθ' ὅτι ἡ θρησκευτικὴ ἀδιαφορία, ἡ ἄγνοια καί ἡ οὐδετερότητα εἶναι βλαπτική. Ἡ θρησκευτικὴ πίστη εἶναι γεγονός ὅτι ἔρχεται καί φέρνει στό προσκῆνιο καί τήν καθημερινότητα, τόν ἠθικό τῆς κώδικα, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀπαραίτητος γιά τήν θεμελίωση μιᾶς ἱκανοποιητικῆς συμβιώσεως τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλά εἶναι ἀκόμη καί καταφύγιο, ὅταν τὰ πάντα κλονίζονται. Ἡ πίστη αὐτὴ προφυλάσσει ἀπό τήν κατάθλιψη, τό ἄγχος, τήν ἀπογοήτευση, τήν ἀπελπισία, τήν αὐτοκτονία. Βοηθᾷ τὰ μέγιστα στήν πάντοτε ὁμαλὴ προσαρμογὴ τῶν νέων στὴ σχολικὴ κοινότητα καί τήν οἰκογενειακὴ ἐν γένει ζωή.

Ἡ κακὴ συμπεριφορὰ τῶν ἀνηλίκων εἶναι ἀντικατοπτρισμός τοῦ πνευματικοῦ προσανατολισμοῦ τῆς σύγχρονης κοινωνίας. Ὅταν ἡ ἠθικὴ παρακμὴ ἔχει γενικευθεῖ, ὅταν ἡ μετριότητα εἶναι στό προσκῆνιο. Ὅταν ἡ ἀπαξίωση τῶν ἀξιῶν τῆς ζωῆς καθίσταται σύνηθες φαινόμενο, τότε τί νά περιμένουμε; Λυπούμεθα

είλικρινά για τὰ ποικίλα φαινόμενα τῆς κακῆς συμπεριφορᾶς, τῆς βίας, τῆς ἀναρχίας, τῆς ἐγκληματικότητας τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας. Ἀλλά στό βάθος, ὡστόσο, πρέπει νά τό ξέρουμε καλά, ὅτι ὑπάρχει τό μεγάλο θέμα καί αὐτό εἶναι ὁ πνευματικός λιμός στόν σύγχρονο ἄνθρωπο, ἄλλως τό ἔλλειμμα τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς. Χίμαιρα θ' ἀποβαίνει ἡ τακτική ἐπίλυσης τοῦ προβλήματος μόνον μέ ἀστυνομικά μέτρα. Βεβαίως καί χρειάζονται τὰ μέτρα αὐτά, ὅπως ἤδη ἀναφέραμε, ἀλλά δέν ἀρκεῖ ἡ ἐφαρμογή τοῦ νόμου. Ἰσχύει, ἐν προκειμένῳ, ἡ ἐφαρμογή καί στίς ποικίλες παραβατικότητες τῆς νεολαίας, τό «dura lex sed lex». Ἀλλ' ἐάν πρόκειται νά λύσουμε τήν νεανική παραβατικότητα μέ τό «dura lex sed lex» δέν ὑπῆρχε ἀνάγκη ὑπαρξης τοῦ Εὐαγγελίου καί τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας. Θά λέγαμε: Μποροῦμε παιδαγωγικῶς, νά τούς διδάξουμε, τήν ἐπί τοῦ Ὁρους Ὁμιλίας τοῦ Χριστοῦ, ὅπου περιέχει σαφεῖς καί ὠρισμένες ὁδηγίες, περί τοῦ πῶς νά ὑπερνικοῦμε τίς δυσκολίες τῆς καθημερινότητας καί νά ἐπιτυγχάνουμε ἁρμονικές σχέσεις μέ τούς συνανθρώπους μας; Μποροῦμε νά παρουσιάσουμε τήν «Παραβολή τῶν Παραβολῶν», ἐκείνη, τοῦ ἀσώτου υἱοῦ, πού ἔχει τό στοιχεῖο τῆς μετάνοιας ἢ μποροῦμε ν' ἀναλύσουμε τόν περίφημο ὕμνο τῆς ἀγάπης τοῦ Παύλου; Τοῦτέστιν, νά δώσουμε τήν χριστιανική διδαχή, τό Εὐαγγέλιο ἀνοικτό, τήν θρησκεία μας, τήν ὀρθόδοξη πίστη μας.

Ἀλλά ἐάν συνεχίζουμε καί συστηματικά καταστρατηγοῦμε καί ἀπαξιώνουμε ποικιλοτρόπως τήν θρησκεία μας, τότε θά πρέπει νά γνωρίζουμε, ὅτι δέν θά πρέπει νά κλαίουμε ἐπί τῶν ἐρειπίων.

«Ἕνας σπουδαῖος διδάσκαλος, ἀφοῦ ἔζησε ἐπὶ 12 χρόνια διδάσκων σέ κάποια πόλη, ἐπρόκειτο νά ἐπιστρέψει στήν πατρίδα του. Κατά τήν ἀναχώρησή του οἱ μαθητές του, πού εἶχαν συγκεντρωθεῖ γιά νά τόν ἀποχαιρετήσουν, τόν παρεκάλεσαν νά τούς εἰπεῖ ἀκόμη μερικά πράγματα. Ἐκεῖνος τούς εἶπε μερικά ἀκόμα λόγια περί διαφόρων θεμάτων, περί ἀγάπης, περί γάμου, τῶν παιδιῶν, τῆς ἐλεημοσύνης, τῆς ἐργασίας, τῆς χαρᾶς, τῆς λύπης, τῆς φιλίας, τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ, τοῦ ἐγκλήματος καί τῆς τιμωρίας. Τότε ἕνας μαθητής τόν παρεκάλεσε νά ὁμιλήσει καί περί θρησκείας. «Μά γιατί ἄλλο μιλοῦσα τόσην ὥρα»; εἶπεν ὁ διδάσκαλος. «Τί ἄλλο εἶναι ἡ θρησκεία παρά ἡ ἐφαρμογή ὅλων αὐτῶν τῶν ἀρχῶν; Ποῖος ἔμπορεῖ νά χωρίσει τήν πίστη του ἀπό τὰ ἔργα του ἢ τὰς πεποιθήσεις του ἀπό τήν καθημερινή του ζωή»;

Χρειαζόμεθα, συνεπῶς, μία στροφή πρὸς τήν αἰώνια Πηγή. Δέν εἶναι ἀρκετό τό γνωστικό ἀντικείμενο καί οἱ ἀναλύσεις τῆς ψυχολογίας καί τῆς τεχνογνωσίας. Ἀναμφισβήτητα συντελοῦν καί οἱ ἐπιστημονικές αὐτές γνώσεις στήν ὅληπαίδευση, ἀλλά εἶναι ἀδήριτη ἀνάγκη, ἐκεῖ πού φθάσαμε, νά δοθεῖ καί ἡ πνοή τῆς πίστεως, τὰ εὐγενῆ ἰδανικά, τὰ ἠθικά πρότυπα. Ἡ ἄνευ Θεοῦ ξηρὰ μόνο γνώση δέν θά ἐπιλύσει

έσωτερικές συγκρούσεις μεταξύ συνείδησης καί ζωῆς τῶν νέων. Θά υφίσταται πάντα μία δυσαρμονία, πού θά γεννᾷ πικρίες καί ἀπογοητεύσεις. Καί θά ἰσχύει, ἐν προκειμένῳ, τό βιβλικό λόγοι: «Θλίψις καί στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τό κακόν» (Ρωμ. 2,2).

Χρειάζεται, συνεπῶς, ἡ συμπλήρωση τῆς μορφώσεως πού δίδεται μέ τὴν χριστιανικὴ ἀγωγή. Ἄν δέν τὴν εἶχαμε, ἔπρεπε νὰ τὴν φέρουμε. Ὅμως εἶναι δική μας. Τὴν ἔχουμε ὡς κληρονομιά καί ὡς πολύτιμο θησαύρισμα. Ἔτσι ἡ προσευχή, ὁ ἐκκλησιασμός, ἡ παρουσία τοῦ ἱερέως στή σχολικὴ κοινότητα, οἱ διαλέξεις, οἱ συνάξεις ἐκπαιδευτικῶν, γονέων, ἀποτελοῦν στοιχεῖα ὑγιοῦς παιδαγωγικῆς μορφώσεως. Καί ἐν προκειμένῳ, ἔρχονται στό προσκήνιο δύο ἐρωτήματα: Πρῶτον, γιατί συχνά γίνεται συζήτηση, ἂν πρέπει νὰ διδάσκωνται τὰ θρησκευτικὰ στό σχολεῖο; Καί δεύτερον, γιατί ἡ σοφία τῶν Ἑλλήνων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἔχει ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὴν ἐκπαίδευση; Τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ ἔχουν ἄμεση σχέση μέ τό θέμα μας. Οἱ ἀπαντήσεις ἀκόμη νὰ δοθοῦν.

Θά πρέπει, λοιπόν, νὰ σκεφθοῦμε σοβαρά, πῶς στὸν εὐαίσθητο χῶρο τῆς νεότητος, θά ἐπιτευχθεῖ τό χρηστό ἥθος, πῶς θά ἀναδειχθοῦν ἀκέραιες, τίμιες, ἠθικὲς προσωπικότητες καί πῶς θά δημιουργήσουμε ἀληθινὸ πολιτισμὸ ὑψηλοῦ ἐπιπέδου. Ἡ ὑπέρβαση τῶν δυσκολιῶν τῆς παραβατικότητος τῶν ἀνηλίκων εἶναι θέμα ἐσωτερικὸ – πνευματικόν. Θέμα σωστῆς διαπαιδαγώγησης. Ἐκεῖ εἶναι ἡ βάση.

Ὁ Πλάτων στὸν διάλογό του μέ τὸν Κρίτωνα γράφει: «Οὐ τό ζῆν περί πλείστου ποιητέον, ἀλλὰ τό εὖ ζῆν» (48, Β'). Ἡ ἀναζήτηση τοῦ «ἀγαθῶς ζῆν» εἶναι τό σημαντικότερο, πέρα ἀπὸ τό «ἀπλῶς ζῆν». Ἀλλὰ καί ὁ βιβλικὸς λόγος, ὁ τοῦ Χριστοῦ, λίαν ἀνώτερος: «Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντί ρήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ» (Ματθ. 4,4). Ὁ νοῶν νοεῖτω.